

Алла Олександрівна ФАТЕНОК-ТКАЧУК

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
E-mail: allafat@i.ua

Антоніна Ростиславівна ДАНИЛКО

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
E-mail: tonya34447@mail.ru

**ОБЛІКОВІ ПРОЦЕДУРИ КОНТРОЛЮ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПЕРЕД
ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ**

Фатенок-Ткачук, А. О. Облікові процедури контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками [Текст] / Алла Олександрівна Фатенок-Ткачук, Антоніна Ростиславівна Данилко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 26. – № 1. – С. 179-187. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. Основним процесом забезпечення статутної діяльності підприємства є постачання, невід'ємною частиною якого є розрахунки з постачальниками та підрядниками. Забезпечення ефективного контролю за таким об'єктом обліку сприяє підвищенню ймовірності виконання платіжного календаря.

Мета. Метою статті є систематизація процесу обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками задля здійснення контролю у частині забезпечення платіжної дисципліни.

Результати. Систематизовано основні нормативно-правові акти, що є методологічною основою обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками та актуалізовано об'єкти обліку поточних зобов'язань у кожному з них. Використано системний підхід до ідентифікації об'єктів обліку у процесі постачання. Виокремлено основні етапи облікового процесу розрахунків, контролю робіт. Встановлено основні етапи контролю за обліком розрахунків з постачальниками та підрядниками: формування методики облікових процедур контролю зобов'язань, виділення основних елементів контролю, забезпечення формування інформаційної бази, перевірка правильності та повноти документального забезпечення, встановлення правильності відображення в обліку фактів зміни зобов'язань, перевірка своєчасності списання та припинення зобов'язань, проведення інвентаризації операцій щодо виконання поточних зобов'язань підприємством. Визначено основні елементи контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками: об'єкти та суб'єкти. Систематизовано джерела інформаційного забезпечення контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками. Удосконалення облікового процесу розрахунків з постачальниками та підрядниками є основою процесу контролю. Взаємозв'язок цих етапів облікової роботи потребує постійного удосконалення та уточнення відповідно до змін нормативно-правового забезпечення та умов зовнішнього середовища.

Ключові слова: облікові процедури; контроль; розрахунки з постачальниками та підрядниками.

Alla Oleksandrivna FATENOK-TRACHUK

PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Accounting and Auditing,
Lesya Ukrainka Eastern European National University
E-mail: allafat@i.ua

Antonina Rostyslavivna DANYLKO

Lesya Ukrainka Eastern European National University
E-mail: tonya34447@mail.ru

ACCOUNTING CONTROL PROCEDURES OF LIABILITIES TO SUPPLIERS AND CONTRACTORS

Abstract

Introduction. Supply is the basic process of providing of enterprise statutory activity. Payments to suppliers and contractors are its integral part. The effective control ensuring over such object of accounting helps to increase the probability of execution of the payment calendar.

Purpose. The article aims to systematize the process of accounting for payments to suppliers and contractors in order to control in terms of ensuring payment discipline.

Results. Basic regulations, which become the methodological basis of the payments to suppliers and contractors, have been systemized. Objects of accounting in the delivery process have been actualized. A systematic approach to the identification of the account in the supply has been used. The main stages of calculation processes, control operations have been determined. The basic steps for monitoring the payments to suppliers and contractors have been defined. They are the formation of methods of accounting control procedures of commitments, implementation of information database, and establishment of the correctness and completeness of documentary software installation, accuracy of recording the facts of commitments changes, examination of timely cancellation and termination of liabilities. The basic elements of controls of payments to suppliers and contractors have been determined. They are objects and subjects. Sources of information provision of control of calculations with suppliers and contractors are systematized. Improvement of the process of payments to suppliers and contractors is the basis for process of control. The relationship of these steps of accounting work requires constant improvement and refinement in accordance with the changes of legal security and environmental conditions.

Keywords: accounting procedures; control; payments to suppliers and contractors.

JEL classification: M40, M49.

Вступ

Фінансовий стан кожного суб'єкта господарювання значно залежить від взаємовідносин з іншими господарюючими суб'єктами та станом розрахунків між ними. Розмір кредиторської заборгованості підприємства впливає на фінансову стійкість, незалежність та платоспроможність підприємства. Важливою складовою управління підприємством є організація детального обліку необхідної інформації про стан розрахунків, що формується в системі бухгалтерського обліку та її надання зацікавленим сторонам з метою прийняття рішень. Тому забезпечення правильності ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками потребує певних облікових процедур контролю цих зобов'язань. Попри те, що на сьогодні існує більш-менш сформована методологічна основа обліку зобов'язань перед контрагентами, що постачають товарно-матеріальні цінності та надають послуги, виникає низка питань щодо формування інформаційної бази для облікового апарату та керівництва з метою контролю вхідних та вихідних потоків задля формування фінансових планів у розрахунках.

Питання зобов'язань перед постачальниками й підрядниками та шляхи вдосконалення їх бухгалтерського обліку досліджено у багатьох працях вітчизняних вчених, а саме Ф. Ф. Бутинця, В. В. Мушинського [9], І. В. Орлова [12], В. М. Прохорова [6], В. В. Сопко, Н. М. Ткаченко, В. М. Фендика [8], З. Хмельницької [15].

Попри ґрунтовність наявних досліджень, залишаються суперечливі моменти щодо деяких особливостей облікового процесу поточних зобов'язань у частині розрахунків з постачальниками та підрядниками. Потребує доопрацювання з метою кращого усвідомлення методика процедури облікового забезпечення контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Мета статті

Метою статті є систематизація процесу обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками задля здійснення контролю у частині забезпечення платіжної дисципліни.

Виклад основного матеріалу дослідження

Сьогодні діяльність будь-якого підприємства незалежно від форми власності неможлива без взаємодії зі сторонніми організаціями, які забезпечують підприємство необхідними для діяльності ресурсами, а також виконують роботи та надають послуги. Через різницю у часі між моментами постачання та сплати за рахунками у підприємства виникає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги. Розмір цього виду зобов'язань потрібно ретельно контролювати, адже, з одного боку, вони є тимчасово вільними обіговими коштами, а з іншої, – здійснюють вплив на фінансову стійкість та платоспроможність суб'єкта господарювання.

Інформація про стан розрахунків з постачальниками та підрядниками знаходить своє відображення у фінансовій звітності підприємств. Зобов'язання перед постачальниками та підрядниками представлені в III розділі «Поточні зобов'язання і забезпечення» пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) рядком 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» [1]. Цей вид зобов'язань відображається також у Звіті про рух грошових коштів, а саме у формі № 3 в I розділі «Рух коштів у результаті операційної діяльності» рядком 3100 «Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)» та у формі № 3-н в однойменному розділі рядком 3560 «Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань».

Методологічними засадами формування в бухгалтерському обліку інформації щодо зобов'язань та її розкриття у фінансовій звітності визначені в П(С)БО 11 «Зобов'язання» [2]. На розмір зобов'язань можуть вплинути валютні курси, що відображається у П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [3]. У міжнародній практиці порядок визначення та відображення короткострокових зобов'язань визначається відповідно до МСБО 1 «Подання фінансових звітів» [4], МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи» [5]. Нормативно-правове забезпечення обліку поточних зобов'язань наведено у табл. 1.

Сам процес постачання як об'єкт обліку складається із закупівлі та організації зовнішнього надходження матеріалів, компонентів чи готових продуктів від постачальника на підприємства, склади чи роздрібні магазини.

Процес обліку поточних зобов'язань перед постачальниками та підрядниками відображено на рис. 1.

Обліковий контроль – це первинний вид документального контролю, оскільки він є будь-яким доступним способом відображення параметричних даних об'єкта контролю на документальних носіях [8]. Система внутрішньооблікового контролю визначається внутрішніми правилами та процедурами контролю, які запроваджуються власником підприємства для досягнення поставленої мети. На ефективність контролю господарської діяльності, зокрема, операцій щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства впливає його організація та чіткість сформованої методики, яка повинна складатись з послідовного переліку етапів, методів та прийомів контролю відповідного пакету розроблених робочих документів контролера для проведення внутрішньогосподарського контролю обраного об'єкта і базується на визначеному переліку систематизованих джерел інформації [9, с. 263].

Отже, можна виокремити декілька етапів обліку контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками: формування методики облікових процедур контролю зобов'язань; визначення основних елементів контролю операцій із забезпечення здійснення розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства та фактів їх зміни; забезпечення формування інформаційної бази для здійснення контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками; перевірка правильності та повноти документального забезпечення оприбуткування товарно-матеріальних цінностей; встановлення обґрунтування та правильності відображення в обліку фактів зміни зобов'язань та їх причини; перевірка своєчасності та обґрунтованості списання та припинення зобов'язань; проведення інвентаризації операцій щодо виконання зобов'язань підприємством перед постачальниками та підрядниками.

На початковому етапі обліку контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками важливим є правильний підбір методичних прийомів та облікових процедур (інвентаризація, ревізія, внутрішній аудит, тематична перевірка, економічний аналіз, перевірка виконання прийнятих рішень), що будуть якнайкраще відповідати організації бухгалтерського обліку на підприємстві та встановленій обліковій політиці. У другому розділі Наказу про облікову політику затверджують робочий план рахунків, форми обліку на підприємстві, графік (план) документообігу, порядок ведення аналітичного обліку, форми бухгалтерських документів (якщо немає стандартних), організацію та порядок проведення інвентаризації, організацію управлінського обліку і контролю (внутрішнього аудиту), перелік та порядок складання і подання оперативної, бухгалтерської (фінансової) та статистичної звітності, стан та розвиток комп'ютеризації облікових робіт [10]. Управлінський контроль передбачає

наявність на підприємстві певного переліку інструкцій, які допомагають при управлінні, плануванні та контролі за господарською діяльністю суб'єкта господарювання [11].

Таблиця 1. Систематизація нормативно-правового забезпечення обліку поточних зобов'язань*

Назва нормативно-правового джерела	Основні положення, що мають вплив на процес обліку
П(С)БО 11 «Зобов'язання»	Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума належить до складу доходу звітного періоду. Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення.
П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»	Кредиторська заборгованість за імпортними контрактами визнається монетарною статтею й перераховується в результаті зміни курсу НБУ на дату здійснення розрахунків і дату балансу. Кредиторська заборгованість, що виникла в результаті отриманої передоплати, відноситься до немонетарних статей балансу. Сума попередньої оплати в іноземній валюті перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на дату одержання авансу.
МСБО 1 «Подання фінансових звітів»	Суб'єкт господарювання класифікує зобов'язання як поточне, якщо: а) він сподівається погасити це зобов'язання в ході свого нормального операційного циклу; б) він утримує це зобов'язання в основному з метою продажу; в) зобов'язання підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців після звітного періоду; г) він не має безумовного права відстрочити погашення зобов'язання протягом як мінімум дванадцяти місяців після звітного періоду. Умови зобов'язання, які можуть, за вибором контрагента, привести до його погашення випуском інструментів власного капіталу, не впливають на класифікацію. Суб'єкт господарювання повинен класифікувати всі інші зобов'язання як непоточні.
МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи»	Зобов'язання - існуюче зобов'язання суб'єкта господарювання, яке виникає в результаті минулих подій і погашення якої, за очікуванням, призведе до вибуття ресурсів суб'єкта господарювання, котрі втілюють у собі економічні вигоди. Торговельна кредиторська заборгованість є зобов'язанням оплатити товари або послуги, що були отримані чи надані, на які виставлені рахунки або які офіційно узгоджені з постачальником. Нарахування є зобов'язанням оплатити товари або послуги, що були отримані або надані, але не були сплачені, на них не були виставлені рахунки або вони не були офіційно узгоджені з постачальником, разом із сумами, які підлягають виплаті працівникам (наприклад, суми, пов'язані з нарахованою оплатою відпусток).

*Сформовано автором на основі [2; 3; 4; 5].

На наступному етапі необхідністю є визначення основних елементів контролю операцій із забезпечення здійснення розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства, що наведено на рис. 2.

Слід зазначити, що обов'язковим є здійснення контролю над суб'єктом процесу постачання, який розпочинається із оцінки якості сировини, матеріалів, устаткування, енергоносіїв, інших ресурсів і послуг, що купуються підприємством. Після підписання договорів контролер повинен перевірити факт виконання договірних відносин та розрахункової дисципліни, що вимагає за собою регламентування відповідного порядку виконання контролю у відповідних наказах або положеннях та формування системи внутрішніх розпорядчих документів: положення про облікову політику (в частині врегулювання особливостей облікового відображення виконання та зміни зобов'язань підприємства); положення про філіали, представництва, відокремлені підрозділи (визначення особливостей виконання та зміни зобов'язань за філіалами, представництвами, відокремленими підрозділами з метою оцінки їх впливу на фінансовий стан підприємства загалом); положенні про договірну роботу; графік документообігу (фіксація руху первинних облікових документів та відстеження виконання розрахунків з постачальниками та підрядниками підприємства); положення про службу внутрішнього контролю (розкриття та закріплення функціональних обов'язків обраних суб'єктів контролю за підконтрольним об'єктом); посадові інструкції працівників (визначення контрольних функцій та реалізація процедур контролю за обраним об'єктом перевірки) [9].

Рис. 1. Синтетичний облік розрахунків з постачальниками та підрядниками*

*Сформовано автором на основі [6; 7].

На етапі формування інформаційної бази для здійснення контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками виділяють різні джерела інформації для внутрішнього контролю: первинні документи (Наказ про облікову політику, бухгалтерські документи з обліку розрахунків, документи з перевірки службою контролю, аналітичні документи); рахунки бухгалтерського обліку (облікові реєстри, відомості синтетичного і аналітичного обліку 3.3, Журнал 3, Головна книга); форми фінансової звітності; інші джерела інформації (законодавча база, інформаційні повідомлення про курси іноземних валют та ін.).

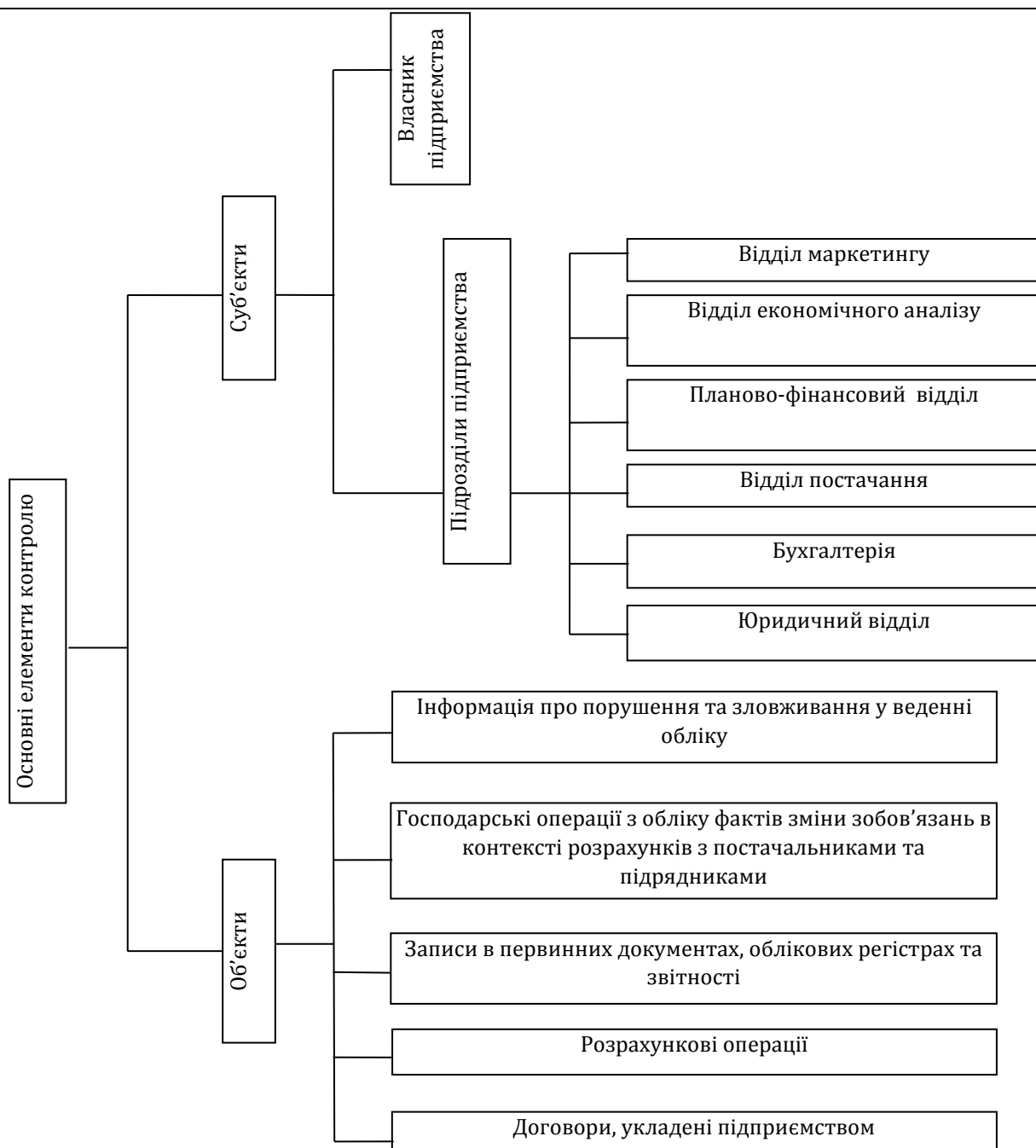
Наступний етап особливий тим, що існує необхідність перевірки правильності документального оформлення процесу оприбуткування та поставки товарно-матеріальних цінностей, надання послуг, виконання робіт щодо відповідності чинним нормам законодавства та положенням внутрішніх документів підприємства. Контролер насамперед повинен перевірити наявність усіх реквізитів у таких первинних документах, як товарно-транспортні накладні, рахунки-фактури, розрахунково-платіжні документи. Неможливо залишити поза увагою те, що за умови виникнення будь-яких сумнівів щодо правильності оформлення первинних документів, а також їх змісту та складу існує ризик того, що документи можуть бути не визнані. Виходячи з цього, особа, яка здійснює контроль повинна проводити попередній контроль обліку операцій щодо розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Кожному суб'єкту господарювання важливо визначити реальну суму кредиторської заборгованості за певний період. У зв'язку з цим, слід враховувати можливий факт наявності простроченої, штучної, сумнівної заборгованості або такої, що минув строк позовної давності, несвоєчасно здійснених розрахунків, повторного оприбуткування матеріалів та послуг.

У процесі господарської діяльності бувають випадки, коли при оприбуткуванні товарно-матеріальних цінностей у комплекті вхідних документів немає рахунку-фактури. Тому на цьому етапі слід здійснити перевірку правильності розрахунків за невідфактурованими поставками. При цьому матеріальні цінності оприбутковуються за обліковими цінами на підставі акта прийому, а оплата здійснюється лише після отримання розрахункових документів.

Перевірки підлягають також: операції за векселями виданими; своєчасність пред'явлення претензій унаслідок порушення договірних зобов'язань; своєчасність відображення в обліку виданих авансів та зарахування авансу при отриманні матеріальних цінностей; відсутність перекриття заборгованості одного постачальника авансами, виданими іншому; правильність розрахунку курсових різниць за кредиторською заборгованістю та відображення їх в обліку.

Достовірна та безперервна реєстрація у документах даних про всі господарські операції є важливим засобом контролю за об'єктами господарської діяльності, та, зокрема, правильним і раціональним обліком кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Рис. 2. Основні елементи контролю операцій розрахунків з постачальниками та підрядниками*

*Сформовано автором

На етапі встановлення обґрунтування та правильності відображення в обліку фактів зміни зобов'язань необхідно встановити причини їх виникнення. Дослідження, що було проведене Орловим І. В. щодо змісту фактів зміни зобов'язань дозволило виділити передумови їх трансформації, пов'язані з впливом зовнішнього середовища, державною політикою та кон'юнктурою ринку:

- юридичні – зміни у джерелах виникнення зобов'язань (у нормативно-правових документах або договорах щодо порядку виникнення, розрахунку розмірів, строків погашення зобов'язань);
- економічні – плин часу, що обумовлює закінчення строків погашення зобов'язань та їх трансформацію у інші види або настання передбачуваних у часі подій, що визначають факти зміни зобов'язань;
- деліктні – зміни у джерелах виникнення зобов'язань (у нормативно-правових документах або договорах щодо порядку виникнення, розрахунку розмірів, строків погашення зобов'язань) [12].

Причинами зміни зобов'язань можуть бути також: отримання знижок; зміни осіб у зобов'язаннях

(кредитора чи боржника); укладання договору з валютним застереженням, операцій переведення боргу. Для заміни кредитора, за загальним правилом, не потрібно згоди боржника [13]. Однак заміна будь-якої сторони у двосторонньому договірному зобов'язанні (з договору купівлі-продажу, міни, оренди тощо), де кредитор є одночасно боржником, можлива тільки за згодою іншої сторони договору. Заміна кредитора означає, що із зобов'язання вибуває первісний кредитор і його замінює інша особа, яка вступає в це зобов'язання. Це можливо у всіх випадках, крім тих, коли така заміна заборонена договором або законом. Так, ст. 515 ЦК України не допускає заміну кредитора в зобов'язанні, яке нерозривно пов'язане з особою кредитора [13].

Надалі здійснюється перевірка правильності та своєчасності припинення та списання зобов'язань. Виходячи з існування різних форм розрахунків, припинення зобов'язань теж здійснюється як грошовими (безготівкова, готівкова) та негрошовими (зарахування взаємних вимог, видача векселя, бартер, уступка права вимоги тощо) формами розрахунків. Якщо припинення зобов'язань відбувається шляхом зарахування взаємних вимог, то спершу необхідно встановити чи зобов'язання припинено в односторонньому або двосторонньому порядку. Далі особа, що здійснює обліковий контроль, повинна перевірити наявність акту звірки розрахунків, правильність оформлення документа про проведення взаємозаліку, своєчасності відображення заборгованості в обліку. При видачі векселя підприємством встановлюється дотримання форми векселя та правильність оформлення акту прийому-передачі векселя. У випадку, якщо підприємство видає власні векселі, аудитор аналізує дані за постачальниками та підрядниками, яким видані векселі, та строків їх оплати. За даними обліку аудитор визначає правильність обліку процента по векселю, сплаченого за відстрочку платежу. При укладанні договору міни (бартеру) контролер аналізує основні його умови (перехід права власності, рівноцінність товарів, які належать обміну), перевіряє правильність оцінки матеріальних цінностей, оприбуткованих підприємством у результаті обміну, відображення в обліку різниці між ціною, вказаною в договорі міни, та балансовою вартістю переданих матеріальних цінностей [14].

Завершальним етапом облікових процедур контролю зобов'язань перед постачальниками та підрядниками є проведення інвентаризації операцій щодо виконання зобов'язань підприємства. Потреба у проведенні інвентаризації пов'язана із необхідністю виявлення за відповідними обліковими документами залишків заборгованості, а також здійснення перевірки обґрунтованості сум, що обліковуються на рахунках цього виду зобов'язань. Не варто залишати поза увагою встановлені терміни погашення зобов'язань на рахунках кредиторів та осіб, винних у пропусценні строків їх погашення. На цьому етапі також потрібно перевірити відсутність випадків переоплат та недоплат.

Облікові процедури контролю кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги передбачають також перевірку факту виконання договорів. Можуть виникнути порушення договірних умов, тобто наявність арифметичних помилок у розрахункових документах, невідповідність цін, недостача понад норму природного убутку, невідповідність товарно-матеріальних цінностей стандартам якості та ін. У таких випадках сторони змушені вдаватися до примусового виконання умов договорів стороною, яка їх не виконала або виконала частково.

У процесі інвентаризації сума заборгованості повинна бути узгоджена обома сторонами розрахунків: як кредитором, так і дебітором. Це необхідно для встановлення відповідності сум заборгованості. Для цього контрагенти формують акт звірки розрахунків, який містить виписки з аналітичних рахунків обліку про їх заборгованість. Цей акт складається у довільній формі, але містить обов'язкові реквізити, передбачені ст. 9 Закону № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». В акті звірки слід також вказати дату та номер договору, укладеного між підприємствами, а також суму заборгованості. Якщо підприємство-контрагент є одночасно дебітором і кредитором, йому необхідно передати акт, у якому окремо буде зазначена дебіторська і кредиторська заборгованість. Підприємство-дебітор після одержання виписки повинне підтвердити суму заборгованості або заявити свої заперечення. В окремих випадках, якщо до кінця звітної періоду розбіжності залишилися неврегульованими, кожна зі сторін відображає розрахунки з дебіторами та кредиторами в сумах, сформованих за даними бухгалтерського обліку. Щоб уникнути неврегульованих сум заборгованості, рекомендуємо при укладанні договору передбачити в ньому періодичність і строк проведення звірок розрахунків [15].

Ефективна система внутрішнього контролю повинна забезпечувати та сприяти формуванню позитивного результату діяльності підприємства, раціональному використанню усіх елементів його ресурсного потенціалу та запобігати порушенню вимог чинного законодавчого поля [16, с. 205]. Мушинським В. В. було визначено п'ять основних порушень, які виникають при перевірці наявності та правильності оформлення укладених підприємством господарських договорів і підтверджують факт їх недійсності: договір, що підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню, не завірено; відсутність істотних умов договору; відсутність реквізитів сторін, що уклали договір; невідповідність підписів осіб, що мають на те повноваження; відсутність обов'язкових реквізитів у виставленій або отриманій претензії [9, с. 272].

Висновки та перспективи подальших розвідок

Контроль за здійсненням розрахунків із постачальниками та підрядниками є запорукою платоспроможності та майбутнього розвитку підприємства. Удосконалення облікового процесу розрахунків з постачальниками та підрядниками є основою процесу контролю. Взаємозв'язок цих етапів облікової роботи потребує постійного удосконалення та уточнення відповідно до змін нормативно-правового забезпечення та умов зовнішнього середовища.

Список літератури

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансових звітів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
6. Прохорова, В. М. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками [Електронний ресурс] / В. М. Прохорова, Я. М. Демченко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер. : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2014. – Вип. 1. – С. 96-108. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2014_1_11.
7. Організація бухгалтерського обліку фінансових результатів: форми та методи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/accountant/17500>.
8. Фендик, В. М. Контроль забезпечення зобов'язань як економічна та облікова категорія / В. М. Фендик // Агроінком. – 2013. – № 4-6. – С. 95-99. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agroincom_2013_4_6_21.
9. Мушинський, В. В. Внутрішньогосподарський контроль забезпечення виконання зобов'язань підприємства та фактів їх зміни: методичний підхід / В. В. Мушинський // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – № 1 (22). – С. 263-279.
10. Структура Наказу про облікову політику та його використання в практичній обліковій роботі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: rdak.edu.ua/assets/files/konferencia/13.doc.
11. Стравінська, С. Організація внутрішнього контролю поточних зобов'язань на підприємстві / С. Стравінська // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 6. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Ecan/2010_6/pdf/travinska.pdf.
12. Орлов, І. В. Бухгалтерський облік і контроль зобов'язань суб'єктів господарювання: теорія і методологія: монографія / І. В. Орлов. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – 400 с.
13. Цивільний кодекс України: станом на 02.11.2016 р. / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
14. Скобара, В. В. Аудит: [учеб. для вузов] / [Скобара В. В., Пашигорєва Г. И., Островская О. Л. и др.]; под ред. В. В. Скобара. – М.: Просвещение, 2005. – 479 с.
15. Омельницька, З. Інвентаризація розрахунків із контрагентами / З. Омельницька // Бібліотека «Баланс» практичне керівництво. – 2015. – № 19. – Режим доступу: file:///C:/Users/Tonya/Downloads/biblioteka-balans-prakticheskie-rukovodstva_9938_theme2_12_10_15_ua.pdf.
16. Шматковська, Т. О. До проблематики організації системи внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності підприємства / Т. О. Шматковська, В. В. Ярош // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: збірник наукових праць / ред. кол.: І. Д. Пасічник, О. І. Дем'янчук. – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Випуск 25. – С. 200-205.

References

1. *Natsional'ne polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 1 «Zahal'ni vymohy do finansovoyi zvitnosti»*. (n.d.). Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
  2. *Natsional'ne polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 11 «Zobov'yazannya»*. (n.d.). Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
  3. *Polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 21 «Vplyv zmin valyutnykh kursiv»*. (n.d.). Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
  4. *Mizhnarodnyy standart bukhhalters'koho obliku 1 «Podannya finansovykh zvitiv»*. (n.d.). Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
-

-
5. *Mizhnarodnyy standart bukhhalters'koho obliku 37 «Zabezpechennya, neperedbacheni zobov'yazannya ta neperedbacheni aktyvy»*. (n.d.). Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua>
  6. Prokhorova, V. M. & Demchenko Ya. M. (2014). Shlyakhy vdoskonalennya obliku rozrakhunkiv z postachal'nykamy ta pidryadnykamy. *Problemy teorii ta metodolohiyi bukhhalters'koho obliku, kontrolyu i analizu. Ser.: Bukhhalters'kyi oblik, kontrol' i analiz, 1*, 96-108. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2014_1_11.
  7. *Orhanizatsiya bukhhalters'koho obliku finansovykh rezul'tativ: formy ta metody*. (n.d.). Retrieved from: <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/accountant/17500>.
  8. Fendyk, V. M. (2013). Kontrol' zabezpechennya zobovyazan' yak ekonomichna ta oblikova katehoriya. *Ahroinkom*, 4-6, 95-99. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agroincom_2013_4-6_21.
  9. Mushyns'kyi, V. V. (n.d.). Vnutrishn'ohospodars'kyi kontrol' zabezpechennya vykonannya zobov'yazan' pidpryyemstva ta faktiv yikh zminy: metodychnyy pidkhid. *Problemy teorii ta metodolohiyi bukhhalters'koho obliku, kontrolyu i analizu, 1 (22)*, 263-279.
  10. *Struktura Nakazu pro oblikovu polityku ta yoho vykorystannya v praktychniy oblikoviy roboti*. Retrieved from: rdak.edu.ua/assets/files/konferencia/13.dos.
  11. Stravins'ka, S. (2010). Orhanizatsiya vnutrishn'oho kontrolyu potochnykh zobov'yazan' na pidpryyemstvi. *Ekonomichnyy analiz, 6*. Retrieved from: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Ecan/2010_6/pdf/travinska.pdf.
  12. Orlov, I. V. (2010). *Bukhhalters'kyi oblik i kontrol' zobovyazan subyektiv hospodaryuvannya: teoriya i metodolohiya*. Zhytomyr: ZhDTU.
  13. *Tsyvil'nyy kodeks Ukrainy: stanom na 02.11.2016*. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
  14. Skobara, V. V., Pashyhoreva, H. Y., Ostrovs'kaya, O. L. (2005). *Audyt*. Moscow: Prosveshchenye.
  15. Omel'nyts'ka, Z. (2015). Inventaryzatsiya rozrakhunkiv iz kontrahentamy. *Biblioteka «Balans»*, 19.
  16. Shmatkovs'ka, T. O. & Yarosh, V. V. (2014). Do problematyky orhanizatsiyi systemy vnutrishn'oho kontrolyu finansovykh rezul'tativ diyal'nosti pidpryyemstva. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya». Seriya «Ekonomika, 25*, 200-205.

Стаття надійшла до редакції 29.11.2016 р.